

Welkom door ouderling van dienst

Inleiding op de dienst door ds. Aart Verburg

1.

Aan het begin van deze dienst wil ik graag een paar persoonlijke dingen zeggen. Afgelopen zomer, 15 juni, was het 40 jaar geleden dat ik predikant werd. Dat was hier, in dit kerkgebouw in Garrelsheer. In de ochtenddienst van een stralende zomerdag werd ik bevestigd als predikant. In de middagdienst preekte ik intrede. Ruim een maand geleden, op 6 september ging ik in Oegstgeest met pensioen, of zoals dat bij predikanten heet: met emeritaat. Daar was een delegatie uit Winneweer, Garrelsheer en Wirdum bij aanwezig. Ik was daar blij mee omdat ik hier in Garrelsheer ervaren heb wat het belangrijkste is om predikant te kunnen worden en te kunnen zijn. En dat is: vertrouwen.

Bij mijn afscheid als predikant van Garrelsheer in augustus 1985, heb ik jullie als de gemeente bedankt voor twee dingen: 1) dat jullie mij dominee hebben laten worden en 2) dat jullie mij dominee hebben laten zijn.

Bij worden ging het erom dat ik het vak nog moest leren, ik had ervoor gestudeerd maar dan ben je nog geen dominee. Dan moet je nog uitvinden welke kanten van het predikant goed bij jou passen en wat niet zo goed past, en hoe je met sterke en minder sterke kanten om leert gaan. Ik kreeg bij jullie de kans om dat te ontdekken. Bij 'zijn' gaat het om te beseffen dat je geaccepteerd wordt in de rol die je mag vervullen in de kerkelijke gemeente en in de samenleving van de drie dorpen waarin ik dominee was.

En voor dominee worden en dominee zijn is het allerbelangrijkste dat je het vertrouwen krijgt van de mensen met wie en voor wie je werkt. Met dat vertrouwen kon ik leren van de eerste ervaringen in het pastorale contact met jullie, kon ik leren van de (levens-)wijsheid die in de gemeente aanwezig was en heb ik geleerd wat geloven betekenen kan in het leven van alle dag.

Dat geloven vertrouwen is: blijven hopen en geloven dat God nabij is als het leven mooi en vrolijk is en ook als het leven uitdagend, zwaar en verdrietig is.

2.

Wat vandaag ook erg bij me is, dat is dat ook afgelopen zomer, op 14 juni, een dag voordat ik 40 jaar dominee was, Jan Havinga is overleden. Jan en ik waren vrienden geworden toen ik hier dominee was. Op 20 juni was de gedachtenisdienst voor het leven van Jan in Apeldoorn. Jan en Gonnie – ook nauw verbonden aan Garrelsheer – hadden mij gevraagd om in die dienst voor te gaan. Daar ontmoette ik de familie Havinga en de familie Dam en vrienden van Jan uit de tijd van Winneweer, Garrelsheer en Wirdum. Dat was een heel bijzondere ervaring: vrijwel allemaal mensen uit 'mijn' gemeente maar dan 40 jaar later. Maar het was ook mooi omdat we opnieuw samen hebben gezocht naar wat geloof in zulke moeilijke omstandigheden kan betekenen. Leven moeten loslaten, verdriet hebben, en dan jezelf en elkaar aan God durven toevertrouwen. Woorden zoeken en vinden voor dat avontuur.

In die 40 jaar is veel veranderd. We hebben andere kanten van het geloof ontdekt, we gaan er anders mee om dan 40 terug, er zijn minder mensen in de kerk ondanks het feit dat de Hervormde Gemeente en de Gereformeerde Kerk zijn samengegaan.

Jongeren leven in een heel andere wereld dan 40 jaar geleden. Dan is het best ingewikkeld om te zeggen wat geloof betekent vandaag. Maar opnieuw blijkt vertrouwen dan de grote kracht van het geloof. Vertrouwen dat je niet zomaar in het leven bent en dat er troost is als je mensen die er niet meer zijn aan God kunt toevertrouwen. En dat troost ook betekent dat je toch weer kracht vindt om verder te gaan, naar nieuwe omstandigheden, een nieuwe generatie. En dat het tenslotte niet van onze trouw afhangt maar van die van God of wij met vertrouwen in het leven kunnen staan.

Daarover zal het straks in de preek ook gaan. Daarin zal ik iets vertellen over wat ik ging doen toen ik uit Garrelsweer vertrok: namelijk werken voor de Zending. Om tenslotte weer gemeentepredikant te worden. In Garrelsweer had ik de smaak daarvan te pakken gekregen. En dat is gebleven, 40 jaar lang. Dat wilde ik vandaag ook graag met jullie hier delen.

We zingen: lied / psalm 87 : 1 , 2 , 3

Bemoediging en groet en openingsgebed

Klein Gloria

Kyriegebed

Eeuwige, onze God, onze hulp verwachten wij van U, die hemel en aarde, die ons, mens voor mens, gemaakt hebt, van wie wij vertrouwen dat u niet loslaat het werk van uw handen.

In die traditie, met die kijk op het leven staan wij midden in deze wereld.

Vanuit die overtuiging zien we onszelf en elkaar: als mensen die leven met het basisvertrouwen dat ons leven niet 'zomaar' is.

Dat U er bent als bron van ons leven, die ons de goede richting wijst om het leven goed te leven.

Voor alles wat goed is en vreugde brengt danken wij u.

Voor alles wat verdrietig maakt, verbitterd en verbeten, voor alles wat onrecht is en het leven beschadigt bidden wij U: Heer ontferm u over ons.

Voor mensen wereldwijd met zorg over het corona-virus dat blijft rondwaren en ook met de zorg over het verslappen van de motivatie om aan voorzorg te doen, bidden wij u: Heer, ontferm u over ons.

Voor wie moe zijn van alle maatregelen en informatie, voor wie het verwarrend vinden, of ziek zijn geworden bidden wij om uw ontferming.

Laat uw ontferming een bron van inspiratie zijn om meer mens met oog voor elkaar te zijn.

Door Jezus Christus onze Heer,
Amen.

Genadeverkondiging

Ezechiël 36 : 25 – 28

Gebed bij lezen en uitleggen van de Bijbel

Inleiding op de lezing

U zou na het zingen van psalm 87 een idee kunnen hebben van het thema van deze dienst.

In vers 3 van de psalm ging het over: alle volken tellen als in Israël ingelijfd en hen de naam 'kinderen van Sion' doen dragen: met andere woorden: alle mensen, wereldwijd kennen de naam van de God van Israël.

Ik heb psalm 87 altijd beleefd als een zendingpsalm.

Zending als: wereldwijd het geloof delen in de God van Israël en in Jezus Christus.

Ik heb in de zending gewerkt. Ik was 7 jaar studentenpredikant in Surabaya, Indonesië.

Daarna werkte ik 17 jaar mee aan de opleiding van mensen die uitgezonden werden namens onze kerk in Nederland om samen te werken met kerken en diaconale organisaties overzee.

Die opleiding is nu gestopt. Je zou kunnen zeggen: 'wegens succes'.

Overal op de wereld zijn nu kerken ontstaan en zijn mensen ter plekke verantwoordelijk voor het getuigen van hun geloof. Met zendingsgeld ondersteunen wij kerkenwerk waar kerken in armere landen zelf nog geen geld voor vrij kunnen maken.

Voor de kinderen

Houden jullie van winkelen?

Of shoppen jullie je alleen online?

Als je nog eens gaat winkelen en loopt door een winkelstraat, wat zie je dan?

Grote glazen ramen.

De mensen staan af en toe even stil voor zo'n groot raam, zo'n etalage, om goed te zien waar daar in de etalage staat of ligt.

Zou dat mij passen, wil ik dat graag hebben, kan ik dat betalen?

Maar soms zie je mensen die in een etalageruit iets anders doen.

Dan kijken ze niet naar wat. Er achter het glas ligt, maar dan kijken ze naar zichzelf.

Raam kan spiegel zijn.

Zo heb ik Zending beleefd.

Naar andere mensen kijken en dan over jezelf nadenken.

Zo lezen we ook uit de Bijbel: een verhaal over toen: we kijken door een venster.

Maar ook om naar onszelf te kijken, in de spiegel van dat Bijbelverhaal.

Zo gaan jullie naar het verhaal over Jakob kijken.

Wat doet Jakob en zou ik dat ook doen of juist niet of anders?

Wij hier in de kerk gaan kijken in de spiegel van een ander Bijbelverhaal.

Lezing: Handelingen 17 : 16 – 34

Gemeente van onze Heer, Jezus Christus,

1.

Toen ik hier dominee werd in Garrelsweer, had ik niet kunnen bedenken dat ik daarna voor de Zending naar Indonesië zou gaan.

Maar het begon wel hier.

Een collega-predikant uit 't Zandt vroeg me of ik deputaat – zo heette dat toen, een soort bestuurslid – van voor de Zending wilde worden.

Ik wist niet zo goed wat dat inhield, maar hij zei dat je daar verhalen hoorde over de kerken in Indonesië en dat je daarover mee kon denken.

Als ik iets anders wilde doen voor de classis (de gezamenlijke kerken in de regio Delfzijl) dan zou ik mee kunnen denken over de kerkorde of over de financiën.

Dat leek mij minder leuk dan verhalen over de kerk in Indonesië te horen.

Dus werd ik deputaat voor de Zending.

En van het één kwam het ander...

Een belangrijk deel van mijn leven en werk speelde zich daarna af in 'de Zending'.

Zending is het ter sprake brengen van, het vertellen over je geloof in Jezus Christus en in God, zijn Vader en in de Heilige Geest, de energie en de inspiratie die van God en Jezus uitgaat.

En dat doe je dan in de overtuiging dat het degenen met wie je over dat geloof spreekt goed kan doen.

Datzelfde 'werk' werd in Nederland: evangelisatie genoemd.

Met anderen over het evangelie spreken.

Zending en evangelisatie klinken als iets uit het verleden.

En dat brengt ons bij de vraag: hoe doen wij dat dan nu?

God ter sprake brengen, hoe en waar doen wij dat?

Toen ik 40 jaar geleden betrokken raakte bij het werk van de zending, merkte ik dat verhalen over de zending naar twee kanten werkten.

De vergaderingen waren in Assen.

Daar hoorde ik de verhalen over de kerken in Oostelijk Indonesië, op Sumba, in Papua en op de Molukken.

En na zo'n vergadering met de deputaten, onderweg in de auto terug naar Garrelswaer, zetten al die verhalen me aan het denken over hoe wij hier in Nederland kerk waren.

Wat het geloof voor ons eigenlijk betekende, hoe wij in Garrelswaer en Wirdum met het geloof en uit het geloof leefden.

Hoe ik ermee en eruit leefde.

Het raam dat openging met uitzicht op Indonesië werd, als het weer dicht ging, een spiegel voor mij in Nederland.

Ik kom straks nog terug op 'Zending in Nederland'.

Maar nu eerst Indonesië.

2.

Een van de vragen die bij de voorbereiding op mijn werk in Indonesië steeds terugkwam was: hoe spreek je over God in een andere cultuur, met mensen die al een geloof hebben.

Hoe spreek je met mensen die voor je gevoel vaak veel 'geloviger', religieuzer zijn dan jijzelf?

Sommige mensen vergroten die vraag graag uit en hebben het dan over de arrogantie van de zending; wie ben jij als westerse christen om jouw geloof aan anderen te willen overdragen of zelfs opdringen?

Ik snap wel waar die vragen vandaan komen.

Die komen uit een verleden met veel donkere kanten, waarin zending gekoppeld werd aan kolonialisme, maar ik heb ook genoeg gehoord en gezien om te weten dat het christelijk geloof ook bevrijding heeft gebracht, verzoening mogelijk maakte en aan gerechtigheid bijdroeg.

Want daar vertellen mensen uit Indonesië of uit andere 'zendingsgebieden' je graag over.

Aan het eind van de preek geef ik daar nog een voorbeeld van.

3.

Een belangrijke vraag onder de vraag *waarom* je met mensen in een andere cultuur over het christelijk geloof zou gaan praten, is altijd; *hoe* spreek je over God en Jezus Christus in een andere cultuur, met mensen van een ander geloof?

Begin je dan met te zeggen dat je een geheel nieuwe boodschap hebt, die totaal anders is dan wat zij geloven en denken?

Of zoek je naar aanknopingspunten in die andere cultuur, zoek je aansluiting bij het geloof van de mensen met wie je contact hebt?

Bij die vraag komt meestal het verhaal over Paulus op de Areopagus, een rots midden in de stad Athene ter sprake.

Paulus had eerst goed rondgekeken in de stad en nagedacht over hoe de Atheners geloofden en besloot toen om aan te sluiten bij hun manier van denken en geloven. Was dat nou een goede aanpak of juist niet?

Sommigen zeggen; nee, dat is niet de goede aanpak: dat zie je in het Bijbelverhaal ook gebueren: mensen beginnen te spotten met wat Paulus naar voren brengt en lopen weg.

We horen maar van één man en één vrouw, Dyonisius en Damaris, en nog een paar anderen, dat ze het geloof aanvaardden.

Maar verder lachen ze Paulus uit met zijn verhaal over de opstanding.

Anderen zeggen; ja, die manier van Paulus is wel een goede manier, want naast die paar mensen die zich aansluiten is er een aantal mensen dat zegt; interessant, wij willen nog wel eens verder praten met jou.

Dan heeft Paulus in ieder geval contact gelegd en mensen nieuwsgierig gemaakt. Zo moet het toch beginnen?

4.

In de zending hebben we, onder meer van Paulus, geleerd dat je je moet verdiepen in een cultuur, in de context waarin mensen leven om goed over het geloof te kunnen spreken.

Hoe verdienen mensen hun brood, waar zijn ze bang voor, hoe beleven ze hoogte- en dieptepunten in hun leven, wat zijn hun rouw- en trouwrituelen, welke oplossingen hebben ze gevonden voor de grote en de kleine vragen van het leven?

En neem mensen daarin serieus!

Paulus gebruikte in Athene niet een handig retorisch trucje om de aandacht te trekken.

Nee, hij neemt het geloof, het leven en denken van de mensen in Athene serieus. Hij keek goed, hij vroeg ernaar, hij luisterde goed en dacht erover na. En dan komt hij met zijn boodschap over de 'onbekende God'.

5.

Hoe doen we dat in de Zending, bijvoorbeeld in Indonesië?

Daar zijn veel interessante en mooie en moeilijke verhalen over te vertellen.

Daar hebben we nu geen tijd voor.

Maar wat altijd een rol speelde was dat mensen in Indonesië of in welke andere cultuur dan ook, zagen hoe wij westerse mensen leefden en geloofden.

Kregen zij uit onze manier van leven en geloven een goed beeld van God te zien?

Of kregen ze een karikatuur te zien?

Kenden de mensen uit het Westen God wel zoals hij is, hebben ze de boodschap van Jezus Christus wel goed begrepen en goed vertaald in hun westerse cultuur?

Of geeft de westerse cultuur ook vaak een vertekend beeld van God en van het christelijk geloof?

6.

Geloven wij in een ons bekende God of eigenlijk ook nog steeds in een onbekende God, in de zin van: wij zoeken ook nog steeds hoe we goed over God kunnen spreken en goed uit het christelijk geloof kunnen leven.

Ook bij ons is God voor de meeste mensen een onbekende God geworden.

Hoe vaak krijg ik in gesprekken of in WhatsAppjes, voor de telefoon of in e-mails niet de opmerking; Ik snap God niet meer, waar is God nu, ik begrijp het niet meer, waarom laat God dit toe, ik kan Hem niet meer volgen...

Boosheid en verdriet, onrecht of machteloosheid (corona): vaak beseffen we dat ook wij te maken hebben met een onbekende God.

Daarnaast zijn er heel veel mensen voor wie God geen betekenis meer heeft, over wie ze nog wel eens wat horen omdat zoveel in onze cultuur naar de rol van het christelijk geloof verwijst, maar voor wie God geen levende werkelijkheid meer is. Nog wel ergens een altaar zoals in Athene, een mooie kerk, een monument, ouders of grootouders die naar de kerk gaan, maar geen duidelijk beeld van God meer, laat staan een bron van inspiratie of kracht die richting aan het leven kan geven. Geloof is voor hen niet meer iets dat gelukkig maakt, vrede teweegbrengt en troost schenkt.

7.

De toespraak van Paulus in Athene gaat over de diepste vragen van het leven: dat God voor zoveel mensen een onbekende God is.

Over God die ook onszelf zo vaak als onbekend voorkomt.

Er zijn wel beelden over God, overal zijn beelden, voorstellingen, verhalen, uit het verleden, uit het heden: allemaal beelden van God, maar toch: zo vaak is God onbekend voor ons; zijn wijzelf ook nog steeds op zoek naar die levende en inspirerende God die het leven mooi maakt zodat Hij en wij kunnen zeggen: zie het is goed.

8.

Paulus raakt iets heel dieps aan daar in Athene.

Dat gaat diep in Indonesië en in alle landen waar kerken en geloofsgemeenschappen het christelijk geloof ter sprake willen brengen.

Dat gaat diep in Europa, in ons eigen land, met alle vragen van kerken die kleiner worden. En met de grote vragen waar we als samenleving mee worstelen maar waar we als gelovigen ook niet zomaar een woord voor de wereld bij hebben.

Die tijd is voorbij, als die er ooit echt geweest is.

Wat Paulus aanraakt gaat diep door onze eigen ziel als wij met onze eigen kinderen of kleinkinderen willen praten over God en geloof.

We moeten dan praten over een grotendeels onbekende God, voor hen en soms ook voor onszelf.

En wat doet Paulus in zijn toespraak in Athene: hij neemt dat 'onbekend zijn' van God serieus.

Dat mogen wij dus ook doen, we kunnen niet anders.

We zien onszelf in de spiegel van dit Bijbelverhaal.

We hoeven niet te doen alsof we alles van God weten en snappen.

Paulus begrijpt dat.

Maar Paulus doet het venster ook open.

Hij zegt: het was ook Gods bedoeling dat wij hem zouden zoeken en al tastende hem vinden, want hij is bij niemand van ons ver weg.

Want in hem leven wij, bewegen wij en zijn wij.

Geen vaste beelden meer, maar wel de overtuiging dat God te vinden is, dichtbij, in al die momenten waarin wij ervaren dat wij iets belangrijks beleven.

In die momenten dat wij zien hoe onze kinderen zich bewegen, hoe onze kleinkinderen zijn. Onze burens en vrienden, landgenoten, wereldburgers, hoe zij leven, bewegen en zijn.

9.

Wij en zij weten niet precies wat we geloven, maar wij zijn mensen die zoeken en God zegt: Ik ben dichtbij om gevonden te worden.

En ineens is er dan zo'n straal van licht, een Godservaring, een ervaring van troost, van gerechtigheid die geschiedt, van vreugde die het leven mooi maakt.

Waarvandaan?

Je raakt ontroerd, voelt diepe dankbaarheid, je kunt toch weer verder na een tijdje hangen en wurgen. Je hebt niet alle moed verloren, er leeft toch weer hoop, je ervaart ergens een kern van rust.

En je beleeft dat als iets dat je 'overkomt', je kon het niet 'organiseren' maar het was er toch.

Paulus zegt: dat komt van die voor ons zo vaak onbekende God, van wie wij het kruis kennen, maar ook de opstanding.

10.

Dat is altijd weer spannend; wat zien we bij kruis en opstanding?

Wat raakt ons?

Het kruis als symbool van alles wat mis kan gaan maar dan in het licht van de opstanding? Dat er toch nog hoop is, ook als er veel tegenzat of tegenzit?

Of juist andersom: opstanding tegen de achtergrond van het kruis?
Je kunt weer verder, ook al ben je door het leven getekend geraakt.
Niet alles is meer gaaf en vanzelfsprekend goed.
Maar je kunt wel verder en er is toch vreugde.

Geen vaste welomschreven beelden meer van God, maar wel de ervaring van Gods nabijheid om in te ademen, te bewegen, te leven.

Vergeet alstublieft niet om het er met elkaar over te hebben.
Simpelweg oor elkaar te vragen: hoe ga jij met de dingen in het leven om.
Wat betekent geloven of niet geloven voor jou eigenlijk?
Want dat is één van de manieren om elkaar serieus te nemen.
En daar begint de verkondiging van het Evangelie mee.
Met elkaar en elkaars beleving serieus te nemen.

Dan kunnen ook de verhalen van geloof en bevrijding loskomen.
Ik beloofde u daar een voorbeeld van.

Een Afrikaanse vrouw uit Londen vertelde me ooit:
In Afrika was ik gediplomeerd verpleegkundige.
In Londen moest ik beginnen met po's te legen... Ik werd niet gezien.

In de kerk werd ik wel gezien; in onze gemeente ben ik pastoraal medewerkster.
Daar beleef ik dat God mij heeft gezien.

In Hem leef ik, beweeg ik mij en ben.

Wat is jouw en mijn verhaal, misschien wel na 40 jaar, nu?

Amen

Zingen: lied 825 : 1 , 4 , 5

Gebeden

Zingen: lied 755

Zegen, met een uitgesproken Amen